

MOKYKLŲ IR UNIVERSITETŲ APSAUGOS NUO KARINIO NAUDOJIMO GINKLUOTŲ KONFLIKTŲ METU GAIRĖS

Per karinius veiksmus ginkluoto konflikto šalys raginamos nenaudoti mokyklų ir universitetų jokiais kariniais tikslais. Nors pripažįstama, kad kai kurie naudojimo būdai neprieštaruja karo teisei, visos šalys turi stengtis išvengti grėsmės studentų ir moksleivių saugumui ir švietimui. Siūloma atsakingai vadovautis šiomis *gairėmis*:

1 gairė. Ginkluoto konflikto šalių kovinės pajėgos negali naudoti veikiančių mokyklų ir universitetų jokiems kariniams poreikiams.

- (a) Šis principas taip pat apima mokyklas ir universitetus pasibaigus įprastam pamokų laikui, savaitgaliais ir švenčių dienomis ir per atostogas.
- (b) Ginkluoto konflikto šalys neturėtų naudoti jėgos ar reikalauti, kad švietimo įstaigų vadovai evakuotų mokyklas ir universitetus, siekdamas juos naudoti kariniams tikslams.

2 gairė. Dėl keliamo pavojaus ginkluoto konflikto šalių kovinės pajėgos neturėtų naudoti apleistų ar evakuotų mokyklų jokiais kariniais tikslais, išskyrus tuos atvejus, kai pajėgos neturi kitos išeities ir užima šių įstaigų patalpas tol, kol randa alternatyvą. Pirmyenybė turi būti teikiama ne mokykloms ir universitetams, bet kitiems pastatams, net jei jie nėra itin patogioje vietoje arba jų išdėstymas nėra tinkamas, išskyrus atvejus, kai tokius pastatus saugo speciali tarptautinė humanitarinė teisė (pvz., tai – ligoninės). Reikia turėti omenyje, kad ginkluoto konflikto šalys privalo imtis visų įmanomų atsargumo priemonių ir apsaugoti civilinius objektus nuo atakų.

- (a) Apleistų ar evakuotų mokyklų ir universitetų naudojimą reikia sumažinti iki minimumo.
- (b) Švietimo įstaigų vadovams turi būti sudaryta galimybė grįžti į apleistus ar evakuotus mokyklų ir universitetų pastatus, kuriuos ginkluoto konflikto šalys naudojo kariniams veiksams, kai tik tai tampa įmanoma, nes karinės pajėgos iš jų pasitraukė, ir tai nekelia pavojaus mokinių ir darbuotojų saugumui.
- (c) Išvedus karines pajėgas, visus militarizacijos ar įtvirtinimų pėdsakus reikia visiškai pašalinti ir stengtis kuo greičiau atkurti sugadintą įstaigos infrastruktūrą. Itin svarbu iš pastatų išnešti ginklus, šaudmenis ir nesprogusius sprogmenis bei kitą karo amuniciją.

3 gairė. Mokyklų ir universitetų negalima sugriauti, net jei siekiama, kad kita konflikto šalis nepanaudotų jų ateityje. Mokyklos ir universitetai – veikiantys, uždaryti vienai dienai ar atostogoms, evakuoti ar apleisti – yra paprasti civiliniai objektai.

4 gairė. Naudodamos mokyklą ar universitetą kariniais tikslais ginkluoto konflikto šalys gali paversti juos, atsižvelgiant į aplinkybes, karinės atakos taikiniu, todėl prieš atakuodamos karinės pajėgos turi apsvarstyti visas kitas priemones, taip pat iš anksto įspėti priešą, kad jis bus atakuojamas, jei ir toliau naudos pastatą, nebent to padaryti neleidžia aplinkybės.

- (a) Prieš kariniu taikiniu tapusios mokyklos ataką ginkluoto konflikto šalys turi nepamiršti, kad vaikai turi teisę į ypatingą pagarbą ir apsaugą. Taip pat svarbu atsižvelgti į galimą ilgalaikį neigiamą poveikį bendruomenei, nes sugriovus mokyklą ar universitetą, ji neturės galimybės mokyti.
- (b) Vienos ginkluoto konflikto šalies karinių pajėgų naudojama mokykla arba universitetas negali tapti priežastimi kitai konflikto šaliai užgrobti šią įstaigą ir toliau ją naudoti taip pat kariniais tikslais. Visus militarizacijos ar įtvirtinimų pėdsakus reikia kuo greičiau pašalinti ir grąžinti įstaigą civilinėms švietimo institucijoms.

5 gairė. Ginkluoto konflikto šalių kovinių pajėgų negalima naudoti saugumui mokyklose ir universitetuose užtikrinti, išskyrus atvejus, kai nėra kitų būdų užtikrinti būtiną saugumą. Jei įmanoma, saugumą mokyklose ir universitetuose turi užtikrinti tinkamai parengtas civilinis personalas. Jei reikia, taip pat galima evakuoti vaikus, studentus ir personalą į saugesnę vietą.

- (a) Jei karinės pajėgos turi užduotį užtikrinti saugumą mokyklose ir universitetuose, reikėtų vengti karių buvimo šių įstaigų pastatuose, kad nebūtų pažeistas įstaigos civilinis statusas ir sutrikdyta mokymosi aplinka

6 gairė. Visos ginkluoto konflikto šalys turi, kiek tai įmanoma ir tikslinga, šias gaires įtraukti, pavyzdžiui, į savo doktrinas, karinius vadovėlius, įsakymus, veiklos nurodymus ir kitas sklaidos priemones, kad atitinkama praktika būtų skatinama visoje pavaldžioje sistemoje. Ginkluoto konflikto šalys turi nustatyti tinkamiausius būdus.